

КАРЛ МАЙ ТАЙНАТА НА ШЕФАКА

Превод от немски: Любомир Спасов, 1997

chitanka.info

— Ходех т’авес-шкех; аалейк саллим, у раххмехт Аллах! (Господ да те пази; мир и милосърдието на Властителя да бъдат с теб!)

Мелеф, предводителят на кюрдите ширвани, на когото изрекох тези прощални думи, ми подаде ръка от своя бял кон. Рядката му брада потрепваше около тесните устни, а в ъгълчетата на очите му се бяха образували ситни бръчици, които толкова малко ми харесваха.

— Ас колихме тах; бу калмехта та зиух такзихр накехм; атина та, Аншиаллах, кхериа! (Аз съм твой слуга; не пестя нищо, за да ти служа; дай Боже, твоето гостуване да бъде щастливо!)

Стисна ми ръката и с един кос поглед каза на придружителите си, че сега и те трябва да се сбогуват.

— Ходех шголетах раст инит. (Господ да те подкрепя в твоите намерения.) Ходех ес-ш тях рашибитх. (Господ да бъде доволен от теб.) Ходех даулета та мазен бекет. (Господ да умножи твоето богатство.) Саллам аллейк, яхримен ахзис! (Мир на теб, верни ми приятелю!)

Тези и други подобни викове прозвучаха около мен, докато двайсетина ръце се мъчеха да раздрусат десницата ми. Беше наречието курманджи и труден като него ми се видя характерът на тези кюрди по време на четиридневното ми пребиваване при тях. Бях радостен, че съм успял да се измъкна читав, и поради това правех всичко възможно да съкратя сбогуването.

Подадох ръка в кръга наоколо. Моят хаджи Халеф също го стори и после препуснахме, придружени от един ездач, който трябваше да ни отведе по най-добрия път през Бююкзаб до горните себари-кюрди.

Водачът беше причудливо облечен. По червената му кухлик^[1] бяха пришити дълги кожени ленти, които му висяха по лицето и врата като краката на исполински паяк. Широките шалвари бяха на жълти и черни ивици. Две кожени парчета, вързани около босите крака, представляваха обувката. Горната част на тялото бе покрита от елек на зелени и бели карета, от чиито раменни отвори се измъкваха две мургави космати ръце, принадлежащи сякаш на някоя човекоподобна маймуна. Мъжът имаше открито лице и честни очи, с които сегиз-тогиз ме проучваше обстойно.

— Сихди — попита Хаджи Халеф, след като може би в продължение на половин час бяхме яздили мълчаливо, как се казва мошеник на кюрдски?

— Херамбаз.

— Всеки от тези кюрди е херамбаз.

— Говори тихо!

— Защо, сихди? За да не ме чуе тоя кюрд? Дори и да можеше да говори арабски, той пак нямаше да разбере моето наречие, защото аз сега нарочно говоря езика на Могреб^[2], а тук той е непознат. Всички кюрди са разбойници. Аллах е всезнаещ и той знае, че от предводители на ширвани не може да дойде нищо добро. Видя ли гърбавия му нос и острите очи? Неговата душа е като тази на лисица.

— Зная го, Халеф. Ние повече няма да си имаме работа с него.

— Хамдулиллах (Слава на Аллах), че се махнахме от него! Но забеляза ли, че малко преди потеглянето ни двама ездаци напуснаха селото?

— Не. Това обстоятелство страх ли ти вдъхва?

— Страх, сихди? Аз съм хаджи Халеф Омар бен хаджи Абул Аббас ибн хаджи Давуд ал Госарах. Та нали винаги съм ти служил вярно и храбро. Бях с теб в Сахара, в Маср^[3], в Белад ел Мараб, в Мосул, при поклонниците на Дявола и даже при скипетарите и в никоя опасност не съм се дръпнал от страната ти. Забелязал ли си някога да съм изпитал страх?

— Не. Моят храбър Халеф никога не се е страхувал.

Той засука много самодоволно мустака си, който отляво се състоеше от мляко, а отдясно — от някой и друг косъм, тикна назад чалмата, изпъна възможно по-високо своята дребна, суха фигура и разхалтави обкованите със сребро пищови. След това ефектно въведение подхвана:

— Ти каза истината, сихди. Ти си най-храбрият мъж и най-големият воин на западните страни. Имаш една силна пушка, за да убиваш с нея лъва, черната пантера и мечката. По-нататък имаш една кремъклийка, от която можеш да изстрелваш много куршуми, без да я пълниш. Имаш също два малки пищова, дето гърмят шест пъти в минута. Но аз съм твой приятел и закрилник хаджи Халеф Омар и под моята закрила ти си бил сигурен като в сянката на Аллах и Пророка. Аз и днес ще бдя над теб, та никой враг да не може и косъм да побутне от главата ти.

— Това очаквам и аз — отвърнах сериозно, макар че едва съумях да сдържа една лека усмивка.

Моят дребен Халеф обичаше малко да ги поразяга, но въпреки това знаех, че във всяко отношение мога да разчитам на него.

Той отвори отново уста, за да продължи собственото си превъзнасяне, но бе прекъснат от нашия придружител.

Бяхме напуснали шерваниското село при първата утринна дрезгавина и придружени донякъде от неговия повелител. Изтокът постепенно бе просветлявал и сега първият лъч на слънцето се стрелна покрай нас, за да облее с бляскава светлина талазите на Заб. Водачът скочи от коня, коленичи с отправено към утрото лице и извика с разперени, ръце:

— Иа Шемс, иа Шемс, иа Шемс! (О, Слънце, о, Слънце, о, Слънце!)

Остана коленичил, докато огненото кълбо напълно се издигна на небосклона. После стана. Бях изненадан и сега се обърнах с въпрос към него:

— Йесиди^[4] ли си?

— Така ни наричат, о, господарю — отвърна той и след кратка пауза добави: — Сега сигурно повече няма да ми се доверяваш?

— Как стигна до този въпрос?

— Никога ли не си чувал колко лошо говорят хората за нас?

— Често съм чувал, но въпреки това ти вярвам. Сред йесиди аз съм срещал повече добри хора отколкото сред следовниците на Мохамед и техните шейхове и кавали са ми приятели.

Той ме погледна изненадано.

— Ходих, ти познаваш главатарите и жреците на йесиди!

— Да. За Големия празник бях в Баадри и гост в Шейх Ади.

— Прощавай, о, господарю. За Големия празник мюсюлманин не бива допускан.

— Аз съм християнин. Но хаджи Халеф е мерд ел ислум и въпреки това бе допуснат.

Видях невярващата физиономия на йесиди и измъкнах моя мелек та'ус, който носех окачен на шнур на врата под дрехата си. Едва съгледал малката фигурка, той се провикна удивен:

— Мелекта'ус, който получават само най-големите довереници на мир шейх кхан! Господарю, ако ти наистина си християнин, то името ти е Кара бен Немзи ефенди!

— Така ме наричат в тези страни.

— Значи ти си чуждоземецът, който се би заедно с нашите навремето срещу войниците на мютесарифа на Мосул?

— Да. На сбогуване мир шейх кхан ми даде мелек та'уса като разпознавателен знак, ако се нуждая от услугите на някой йесиди.

— Ходих, всеки йесиди с готовност ще даде живота си за теб, като съгледа този скъпоценен знак. Заповядай какво да сторя и аз ще сторя всичко!

— От теб желая само благополучно да стигнем до себарикюрдите.

— Това ще стане, о господарю. Ето я Бююкзаб, а там до брега лежи един келлек, който ще ни пренесе през водата.

— Кому принадлежи салът?

— Малкоегунд го направи, но всеки жител може да го ползва.

— Никой друг?

— Никой.

— Значи преди нас тук са се прехвърлили жители на селото?

— Днес?

— Да. Виж тук пресните следи от два коня! Келлекът е лежал вдясно, а ездачите са слезли там. Влажните стръкове почти са се изправили — били са стъпкани преди около час. Каква работа имат двамата там отсреща? Реката образува границата. Следователно те могат да отидат само при кюрдите себари. Защо тези хора не са яздили с нас?

— Ходих, това сигурно са били мъже от друго село или членове на друго племе, които са намерили сала и са се възползвали от него.

— Не, двамата мъже са от вашето село. Моят спътник ги е забелязал, когато са потеглили с конете.

Той се загледа замислено пред себе си и неволно сложи ръка върху дръжката на ножа, представляващ единственото му оръжие.

— Господарю — рече после, вдигайки искрен поглед, — аз не зная нищо за тази работа. Ти наистина ли ми се доверяваш?

— Да, напълно.

— Възможно е да се намираш в опасност, защото Мелеф обича повече неверността от верността. Вие носите ценни оръжия и други неща, които не могат да се видят и купят по тези места. Докато бяхте наши гости, той не биваше да ви вземе нищо. Сега обаче може да стори каквото му е угодно.

— И какво би било то?

— Мелеф ще предупреди предводителя на себари да ви откажат гостоприемството и двамата ще си поделят сетне нещата, които носите с вас.

— В този случай Мелеф не би трябвало да се е върнал в селото, а да ни следва.

— Така мисля и аз. Какво ще правиш?

— Ще се убедя дали правилно предполагаме и ако е така, ще те пратя обратно.

— Ходих, няма да го сториш!

— Въпреки това ще го сторя. Мелеф е твой господар, ти не бива да предприемаш нищо против неговата воля.

— Той повече няма да ми бъде господар. Мразя ги тези кюрди. Отдавна се канех да ги напусна и да ида на запад, ама не ме пускаха.

— А близките ти?

— Ходих, аз нямам ни баща и майка, ни жена и деца. Не притежавам нищо повече от това, което виждаш тук при мен. Конят е на Мелеф. Искам да отида в Баадри при мир шейх кхан. Вземи ме със себе си, ходих, и ще ти бъда благодарен докато съм жив!

— Знам, че те третират едва ли не като роб и би трябвало да се чувстваш много нещастен, но по-късно ще мога да взема решение относно желанието ти. Умееш ли да плуваш?

— Да, господарю. Келлека ли трябва да докарам?

— Не. Вие сега ще плувате до другия бряг и ще се скриете отсреща в гъсталака от чинари и биех^[5]. Аз междувременно ще яздя обратно, за да разузная дали предводителят на ширвани ни следва. Напред!

Двамата насочиха конете си към водата, а аз обърнах своя. В тръс достигнах близкото възвишение, от което бяхме дошли, и оттук действително различих Мелеф с всичките му ширвани-кюрди. Те тъкмо свърнаха по-нагоре от моето наблюдателно място в една клисура. Бяха описали дъга, за да останат скрити за нас. Ако и аз исках да не бъда забелязан от тях, не биваше да губя време. Препуснах в галоп към реката и когато жребецът навлезе във водата, вдигнах оръжията нависоко, за да ги предпазя от намокряне.

— Ходих — викна ми йесиди, — преследват ли ни?

— Да.

— В такъв случай сме изгубени.

— Как така?

— Погледни нагоре!

Посочи към веригата хълмове от тази страна на Заб, ограничаваща речната долина. Различих един отряд от може би трийсет ездачи, които се спускаха към нас.

— Това себари-кюрди ли са?

— Да, господарю.

— Според мен двамата ширвани не може да са стигнали най-близкия бивак на себари!

— Те сигурно случайно са се натъкнали на тоя емджерг^[6]. Забелязаха ни. Какво ще заповядаш, господарю?

— Знаеш ли някой сигурен път през планините Тура Гхара към Акра или изворите на река Акра?

— Да. Какво се каниш да правиш там?

— Искам да опозная онези земи. Ще тръгнем тук надясно и така, струва ми се, ще можем да се изплъзнем.

— Няма да можем да се измъкнем на враговете, господарю, защото долината там е затворена от скали, които достигат до водата. Никой кон не е в състояние да ги изкатери.

— Добре, тогава ще яздим срещу мъжете.

— И после?

— Какво ще правим после, ще видим. При всички случаи ще се държиш миролюбиво. Ти си наш водач, наистина, но не техен враг. На теб нищо няма да ти се случи.

— Господарю, откак знам, че имаш мелек та'ус, вече не съм техен хемшер^[7]. Ако се наложи, ще се бия с теб срещу тях.

— Забранявам ти го! Ти, както виждам, си храбър мъж, но твоят нож с нищо не може да ни бъде полезен.

— Тогава ми дай едно от твоите оръжия!

— Не знаеш как се употребяват.

— Прави тогава каквото искаш. Но аз се заклевам в светилището на Ади, че няма да се отдръпна от страната ти!

Въпреки думите ми и въпреки простия си нож храбрият йесиди беше съюзник, който не бе за подценяване. Имаше кураж и съдейки по мускулестите му маймунски ръце би трябвало да притежава истинска

мечешка сила. Тримата имахме трийсет кюрди пред себе си и двайсет зад нас.

Положението следователно в никой случай не бе приятно, но нашите оръжия ги превъзхождаха, а и още не беше доказано, че намеренията им към нас са враждебни.

И тъй, потеглихме към възвишението, срещу себари-кюрдите. Като забелязаха това, те спряха и образуваха един полукръг, в чиято среда се намираше предводителят. Той носеше по кюрдски обичай една огромна чалма, турска дреха, притегната от украсен със сребърни плочки силях, и отгоре аба^[8] на червени и черни ивици. В силяха беше затыкнал нож и стар пищов, а напреко над върха на седлото държеше дълга персийска кремъклияка, която не можеше да ми вдъхне ни най-малък респект. Придружителите му бяха подобно облечени и носеха най-вече фитилни пушки или дълги бамбукови копия.

Един поглед назад ме убеди, че и ширвани са достигнали отвъдния бряг.

— Двамата пратеници на твоя повелител при себари ли са? — попитах поклонника на Дявола.

— Не, господарю. Сигурно са останали назад, за да не се издадат.

Когато приближихме полукръга на дванайсет конски дължини, аз спрях.

— Сабах 'л кхир! (Добро утро!) — поздравих предводителя.

— Ходех т'аеес шкехт! (Господ да те пази!) — отвърна той двусмислено. — Кой си?

— Кой съм, ти си чул от двамата мъже, изпратени от Мелеф. Ами ти кой си?

Той се посмути, но бързо се окопоти и отговори:

— Кой има правото тук да пита „Ту ки-е?“ (Кой си?), ти или аз?

— Аз единствено, защото ти добре знаеш кой съм, но аз — не!

Изговорих тези думи с твърд глас и се заиграх с карабината „Хенри“. Бях доказал на ширвани-кюрдите, че тази многозарядна пушка е опасно оръжие, и бях убеден, че пратениците са обърнали специално внимание на себари върху пушките ни и са ги предупредили. Лекият намек оказа своето въздействие, защото мъжът отговори:

— Аз съм малкоегунд на бивака, разположен отвъд планините, и ме наричат Шери Шир^[9].

— Ти имаш едно чудесно име, защото един герой е гостолюбив, а в силния лъв няма притворство. Мелеф сигурно те е уведомил, че желая да пристъпя като гост в твоя йилак^[10]. Ще ти заплатя всичко, от което имам необходимост, а на утрото ще си продължа с мир.

— Лъжеш се. Мелеф ме извести, че ти си гяур, който омърсява жилището на истинския вярващ. Ти ще видиш нашия бивак, но само като пленник.

— При това положение позволи да говоря първо с Мелеф!

Видях, че ширвани-кюрдите са навлезли във водата, и реших незабавно да се възползвам от това обстоятелство, показвайки на себари колко са опасни нашите оръжия. В миг обърнах коня и препуснах към реката. Халеф ме последва, зад него се понесе йесиди и на края себари те. Мелеф беше най-предният във водата.

— Назад, гамси^[11] — викнах му аз, — иначе ще се нагълташ с вода!

Мелеф не се вслуша в думите. Вдигнах карабината. Човешка кръв не исках да проливам. Първият ми куршум улучи коня му някъде в областта на окоото. Той изчезна заедно с него. Два, три, шест пъти стрелях със същия успех. Лишените от седла ездаци заплуваха уплашено към отвъдния бряг, а другите не се чудиха дълго да ги последват. Всичко това се случи за не повече от минута. Халеф междувременно бе вдигнал своята двуцевка, за да ми прикрива гърба от себари, но те предпазливо бяха спрели на известно разстояние. Сега се обърнах отново към техния малкоегунд:

— Шест коня, без да нареждам. Видя ли? Ако исках, можех да застрелям всичките — и конете, и мъжете. Необходимо е само да вдигна тюфенка^[12] си, за да сваля когото си искам от вас от неговия хасп^[13]. Отбележете си това! Вашите оръжия не ме плашат, защото който пръв ни застраши, пръв и ще умре. Аз не дойдох като душман^[14] при вас и поради това няма защо да се страхувате от нас. Исках да ям от вашия хляб и да пия от водата ви. Но след като отказвате на гладния и жадния онзи мерхамехт^[15], който Пророка е повелил на всички вярващи, копитата на нашите коне ще се отвърнат от вас. Аллах да даде добро здраве на вас и вашите деца!

По време на тези думи предпазливо бях заредил отново карабината — процедура, която кюрдите не познаваха. Сега обърнах коня надясно. Те бързо ми препречиха пътя и предводителят каза:

— Ходих, ти си един голям герой и ще дойдеш с нас!

— Не. Пленник на себари аз няма да стана.

— Ние няма да ви пуснем.

— Мислиш, че се страхуваме от някакви си келехшан^[16]? Нашите коне бързо ще ни пренесат през вас. Погледни жребеца ми и ще повярваш!

Бях видял възхитените погледи, които Шери Шир едва съумяваше да отклони от животното. Всъщност беше опасно да обръщаме специално внимание върху него на тези общоизвестни конекрадци.

— Ти сам ли си отгледал арапа? — попита той.

— Не. Подарък ми е.

— Ходих, такъв кон никой човек не подарява!

— Мисли каквото искаш!

— От кого го имаш?

— От Мохамед Емин, шейха на хаддедихните от племето шаммар, който падна по-късно в битката.

Шери Шир подскочи на седлото.

— Рих^[17] ли се казва жребецът? — запита.

— Да.

— Господарю, тогава ти си чуждоземецът, който е взел участие в гибелното сражение в долината Дерадж и получил от другата страна на реката коня като подарък?

— Да.

— А този мъж е хизмикиринът, когото си имал при себе си?

— Сега той е мой приятел.

— Позволи при това положение да говоря с хората си!

— Стори го!

Кюрдите подхванаха тих, оживен разговор. Не можех да разбера и сричка, но наблюдавах физиономиите им. Предводителят, изглежда, бе променил враждебното си отношение към нас. Говореше ревностно на хората си и най-сетне явно успя да ги спечели за своето становище, защото се обърна към мен:

— Ходих, ние много сме слушали, че хаддехидните били примамили и пленили трите племена на своите врагове в долината Дерадж. Никой не го вярваше. Ти трябва да дойдеш с нас и да ни разкажеш как се е случило.

— Като ваши приятели ли ще тръгнем с вас?

— Като наши приятели. Сер сере мен ат (Вие сте добре дошли!)

— А ширвани-кюрдите там отвъд, дето искаха да ме предадат?

— Ние нямаме обща работа с тях.

— Къде са двамата им пратеници?

— Върнаха се по-долу през чаши^[18].

— Не са постъпили умно. Ако си бяха послужили пак със сала, нямаше да ни стане известно, че са дошли при вас. Подайте ни в знак на приятелство ръце и ще яздим с вас.

Ръцете бяха подадени в околния кръг, но йесиди беше пропуснат.

— Господарю — рече малкоегунд, — този мъж ще се върне ли при ширвани?

— Той ми бе даден за придружник и ще остане при мен, докато му харесва.

— Но той не е вярващ. Моли се на Шейтана и ще се пече в Пъкъла.

— Бе Ходера джен'ет у Джехен'еме чебухи. (Раят и Пъкълът са направени от Бога.) Той единствено може да отреди кой да отиде в блаженството и кой в проклятието. Този мъж сега е мой спътник и щом аз съм ви приятел, такъв е и той. Подайте му ръка, ако не искате да остана надалеч от вас!

Изисквах твърде много от тях. Направих го, за да покажа на храбрия йесиди, че съм приятелски разположен към него, и кюрдите се подчиниха на подканата ми, макар и с мрачни физиономии. После потеглихме. Шери Шир яздеше отпред до страната ми, следваше ни хаджи Халеф Омар с йесиди, а след тях идваха кюрдите в безредна група. По време на цялата езда държах ръка на револвера, а Халеф поддържаше с коня си възможно най-кос ход, за да има едно бдящо око назад към себари.

Някакъв преправен път нямаше. Яздехме по сипей към хребета. Горе неволно спрях коня, за да се насладя на откриващата се оттук панорама. На изток и югоизток се извисяваха планините Зидака и Пир Хасан, между които е разположен Ревандуз. На юг се издигаха

планините Гара Зургх. На север стърчаха височините на Баз и Ткхума, а на запад — зъберите на Тура Гхара и Джебел Хаир. Отсреща се намираше и Акра, където исках да отида.

Яздихме по малко плато и се отклонихме после надолу по една долина. Досега бяхме срещнали само ниски храсталаци, но скоро отделните храсти израснаха до групи от високи дървета. Имаше дивиешир, ерук и юджа, гу'ис, чинари ту, по които виеха ластари, три и кунду, безредно вплитаха клони дари зейтун, дари беру и дари бенк.^[19]

И сега се откри също път, достатъчно широк два коня да вървят един до друг. По-нататък той водеше през тучни планински пасища и мочурливи места, докато стигна отново нагоре покрай широк шумящ поток.

Дотук всички се бяхме държали мълчаливо. Моите мисли бяха отправени към опасността, в която на всяка крачка се намирахме. С три изстрела или три добре прицелени стрели яздещите зад нас кюрди можеха да ни убият. Но от моята стойка трябваше да съзнаят, че поне яздецят редом с мен малкоегунд щеше да е изгубен. Той даваше вид, сякаш не забелязва револвера, който отдавна бях измъкнал от пояса. След дълга пауза ме попита:

— Пълното ти име е Кара бен Немзи ефенди, нали?

— Да. Кой ти го каза?

— Двамата ширвани. Ти си другоземецът от долината Дерадж. Застрелвал си бил лъвовете съвсем сам и посред тъмна нощ?

— Да, с пушката, която виждаш на гърба ми.

— Защо носиш две пушки със себе си?

— Голямата е за могъщи животни и далечни разстояния. По-малката вземам, когато врагът е многоброен и близо. Нея не е необходимо да зареждам.

— Такива оръжия при нас няма. Твоят народ трябва да е много умен. Ти ще отседнеш при мен и ще ми разкажеш за далечни страни и всичко онова, което си научил. Виждаш ли къщите там вдясно горе, високо в планината?

— Виждам ги.

— Това са нашите йилак, в които още живеем. Жегите на лятото вече отминаха.

— Ти си малкоегунд на твоето село. Имаш ли властта да защитиш един чужденец от хората си?

— Имам я — отговори Шери Шир гордо, но на мен ми се стори, че гласът му е малко несигурен.

Същевременно стисна коня с бедра и той загалопира по-бързо. Имах чувството, че иска да избегне други подобни въпроси.

За да стигнем от Заб до тук, ни трябваха два часа. След десет минути видях една засека от яки стволоче, която се протегляше наляво и надясно в гората напреко през пътя. Бяхме достигнали селото. При един висок вик на малкоегунд се отвори тясна пролука, през която можехме да влезем поотделно с конете. И сега съгледах една поляна, изкачваща се почти до билото на планината. По нея бяха безредно разхвърляни колибите на селото, които всъщност би било по-добре да се нарекат блокхауси. Най-представителната от тях приличаше на малка крепост, изградена от дървесни стволоче. Насочихме се към нея.

Овладея ме странно усещане. Чувствах се като мишка в капан. Искаше ми се веднага да обърна коня. Както по-късно чух, селото беше обитавано от приблизително триста души и всички те — мъже, жени и деца, се стекоха бързо, за да видят със собствените си очи редкия улов, който техните воители бяха направили.

— Това е моята хани^[20] — рече малкоегунд, слизайки от коня. — Влезте!

— Кажу преди туй, че съм твой миван^[21]!

Шери Шир сви вежди.

— Не те ли нарекох вече свой приятел?

— При себари-кюрдите гост и приятел едно и също ли е?

— Аз съм твой приятел, това е достатъчно. Влезте!

Съзнавах, че наистина се намираме в капан, но какво можех да направя? Бяхме обградени от множество хора и дори да си проправехме път с оръжията, засеката беше толкова висока, че най-много моят жребец да успее да я прескочи. А ако убиехме някой кюрд, щяхме в случай на благополучно измъкване да имаме цялата банда подире си. С кръвното отмъщение из тези дивни планини шега не бива. Така че да покажем сила, хич не му бе мястото, но пък и страх да проявяваме, щеше да е също така голяма грешка.

— Хвала на теб, ако спазуш думата си — отговорих. — Върви напред!

Слязох и поведох врания за юздите. Моите двама придружители последваха примера ми.

— Конете ще останат на открито — рече Шери Шир. — В къщата няма място за тях.

Без животните щяхме да бъдем безпомощни. Преди да оставя врания си жребец, щях да прострелям поне дузина кюрди.

— Конете остават при нас — отвърнах. — Напред!

Избутах Шери Шир настрана и пристъпих в къщата, дърпайки Рих след себе си. Халеф и йесиди ме последваха. Приземният етаж на постройката твърде много напомняше немски хамбар с харман и навес за снопите. Беше разделен на две еднакво големи отделения, дясното от които, изглежда, служеше за събрания и съвещания, а лявото — като жилищно помещение. Малки правоъгълни дупки без стъкла заместваха прозорците. Двор нямаше, тъй като не забелязах друга врата. Двете отделения бяха разделени с рехав плет. В задната част своего рода подвижна стълба водеше към ниско таванско помещение. Не ще и съмнение, този йилак беше истински капан за мишки. Намерихме ли се вътре, другото щеше да си дойде по реда.

Първото лице, което съгледах във вътрешността на постройката, беше една млада кюрдска жена. Тя носеше турски шалвари, които позволяваха да се видят изящните глезени и малките, обути в чехли крачета. Син везан елек обгръщаше горната част на тялото ѝ, а върху него носеше широк, отворен отпред кафтан, спускащ се до коленете. Черната коса бе подредена в тежки плитки, в които проблясваха златни и сребърни монети. Жената беше много красива, но най-красиви бяха големите небесносини очи, отправени към мен с любопитство и угриженост. Носеше на ръце едно прекрасно момиченце, което имаше същите сини очи като майката. Зад нея се надигна от земята млад кюрд. Приликата ми подсказа, че трябва да е син на Шери Шин. Той беше мъжът на красивата жена.

— Ни'вро 'л кер! (Добър ден!) — поздравих аз. Двамата кимнаха мълчаливо в отговор.

— Селям алейкум! — поздравя Халеф по арабски. Кюрдският не му беше силен.

— Алейкум ес селям! — отговори бързо жената. Халеф направи радостно изненадана физиономия.

— Как? Ти говориш езика на Корана? — попита.

— Да — отвърна тя.

— Хамдулиллах (Слава на Аллах), защото сега не е нужно да бъда ням!

— Кой си? — осведоми се тя.

— Знай, о, роза на тази долина, о, звезда на този йилак, че аз съм хаджи Халеф Омар бен хаджи Абул Аббас ибн хаджи Давуд ал Госарах, придружител и закрилник на този голям герой, когото виждаш пред себе си. Ние сме извършили много дела и преживели големи приключения. По-натам...

— Отведете конете си отзад! — прекъсна го с остър глас влезлият след нас домакин.

Същевременно улових един знак, с който подсказа на домашните си да не ни отрупват с прекомерно гостоприемство.

Ето защо рекох също така остро:

— Шери Шир, погрижи се тези три животни да получат вода и фураж. Но си отбележи, моят спътник ще застреля всеки кюрд, осмелил се да докосне кое да е от тях. Аз самият ще пристъпя като гост в жилището ти, за да си отдъхна.

След няколко кратки напътствия към Халеф влязох в лявото помещение. По твърдо утъпканата земя лежаха покрай стените дебели хасъри от слама и тръстика, а в средата при главната стена се виждаше една издигнатост, застлана с килим. Сигурно беше почетното място и аз нито за миг не се поколебах да го заема. Оставяйки двете пушки непосредствено до себе си, се настаних в позата, която турчинът нарича „рахат отуярмак“, почивка на краиниците.

— Позволи да ти прибера оръжията! — каза домакинят, последвал ме със сина си и неговата жена.

— Един се'идвар^[22] никога не се разделя със своите оръжия — отговорих му аз, — точно както един суар^[23] от коня си. Който посмее да докосне животното или някое от оръжията ми, ще срещне смъртта. За тази предпазливост носиш вината единствено ти.

— Защо?

— Не изпълни задължението си на приятел да ми кажеш добре дошъл в твоята хани. Принуждаваш ме да гледам с подозрение на теб и хората ти.

— Аз съм твой приятел и ще те съветвам само за неща, които биха съхранили живота ти.

— Аха, сега ми ставаш ясен! Казвам ти, Кара бен Немзи ефенди не се нуждае от съветите ти. Моят живот се намира в ръката на Бога. Той ми е дал тези оръжия да го браня. Тук има стомни с вода, а там хляб за много дни. Трябва ли да ти тегля един куршум и да използвам после къщата ти като крепост, от която ще ми е лесно да изпращам твоите себари ред поред в Джехенната?

— Ние също имаме оръжия!

— Я стига, те не чинят нищо. А моите никога не пропускат и преди още пръст да си мръднал, ще се събереш със своята дедк. Кой е този млад воин?

— Синът ми.

— А тази жена?

— Тя е негова съпруга.

— Значи съзнаваш, че не само себе си, но и тях ще поведеш към гибел. Аз не съм кур'о^[24] който позволява да си правят майтап с него.

— Ходих, аз не мога да сторя нищо, без да съм питал преди туй моите мъже.

— Излиза, че долу в долината си ми казал неистината. Чуй какво съм решил. Тази къща сега принадлежи на мен. Само ти, твоят син и жена му имат право да влизат в нея. Входът е пред очите ми. Всеки друг, който дръзне да пристъпи вътре, ще бъде застрелян от мен. Ти и жена ти ще можете свободно да влизате и излизате, а синът ти ще остане в това помещение. Не ми ли донесеш до времето, когато слънцето застане най-високо, хабера, че съм твой гост, ще го застрелям. Виж, пушката е в ръката ми...

Шери Шир поиска да ме прекъсне, но аз се надигнах и му дадох знак за мълчание.

— Тихо! Сега върви, защото, в името на ходех, Всезнаещия, кажеш ли още една дума, ще ви застрелям и двамата!

Вярно, че държането ми беше дръзко, но аз никога не съм принадлежал към онези, които мислят, че пътешественикът трябва смирено и отстъпчиво да странства сред племената. Дългът към родина и народ изисква да се държиш като мъж. Човек трябва да има верен, остър поглед, за да умее да различи дали смелост или хитрост, нож или... кесия ще доведат до целта. Не бях сбъркал в сметките си. Старейшината на селото се вторачи безмълвно в дулото на моята

насочена към него пушка. Такова нещо никога не му се бе случвало. Уплаши се.

— Тръгвам, господарю! — изговори след време, обърна се и изчезна.

Сега бях убеден, че съм спечелил играта. Отправих дулото на оръжието си към сина и му повелих:

— Седни в онзи ъгъл!

Той остана с инатлива физиономия на мястото си, а очите му се плъзнаха търсещо по накачените на стената зад мен оръжия.

— Ще броя до три — прибавих. — Едно... две...

Сега се обърна бавно и седна на посоченото място. Младата жена все още стоеше права пред мен. Лицето ѝ беше мъртвешки бяло, а в очите потрепваше тревога.

— О, ходих, наистина ли искаш да ни убиеш? — попита тихо.

— Аллах йихфасак! (Аллах да те закриля!) — отвърнах на арабски. — Един воин не убива жени.

— Но Хамза Мертал, моя мъж, ще погубиш?

— Да, ако събранието на старейшините не реши, че трябва да бъде свободен.

— Познаваш ли обичаите на кюрдите, ефенди?

— Да.

— Знаеш ли също, че при тях е в безопасност онзи, който се поставя под закрилата на жените?

— Да.

— Мога ли аз да те закрилям?

— Мен, хората ми, животните и всичко, което притежавам?

— Да.

— Донеси тогава хляба!

Тя взе една пита от хасъра, отчупи парче от средата, вкуси го и даде и на мен.

— Дай ми ръката си и ела — каза после. — Искам да дам също на твоите мъже и на животните ти.

Сега вече поне за момента можех да бъда сигурен. Когато се върнахме от другото помещение, Хамза Мертал беше станал от своя ъгъл.

— Иди — наредих му аз — и кажи на твоя бав^[25] какво си видял! Как се казва цветето на твоята къща?

При кюрдите за жената се говори по-непринудено отколкото при другите големи мохамедански племена.

— Шефака^[26] — отговори той.

— Разкажи на воините, че стоя под закрилата на Утринна зора и съм окачил оръжията си при твоите! Те могат да влязат във вашата къща.

Закачих оръжията на стената, бръкнах в пояса и извадих един от онези лъскави гердани, които могат да се купят от Париж за по-малко от франк. Окачих го на шията на красивата кюрдка.

— Приеми го, о, Шефака! Нека блясъкът на твоите страни и лъчът на твоите очи винаги светлее по тези бисери!

Бузите ѝ поруменияха от прехлас.

— Ефенди, благодаря ти! Ти ще живееш у дома така сигурно, както в скута на патриарх Ибрахим^[27]. Позволи да ти донеса да пиеш и ядеш, а сетне ще можеш да се отмориш и очите си без кахър да затвориш.

Стана както каза. Ядох, пих и се изтегнах после за сън. Когато се събудих, в къщата владееше дълбока тишина. Вън под дърветата един висок глас призова вярващите да изрекат Ел Аср^[28].

Бях спал дълго и никой не се бе осмелил да смути моята почивка. Когато влязох в другото помещение, Халеф и йесиди също спяха между конете. Оставих ги да лежат, затъкнах си револверите и ножа и излязох пред къщата. Молитвата бе свършила и много воини бяха насядали в кръг и пушеха. Шери Шир се надигна и заедно с него и другите. Всички ми подадоха ръка и аз седнах при тях.

— Какво решихте за мен? — попитах малкоегунд.

— Утринната зора свети над теб — отвърна той. — Ти си в безопасност, докато се намираш в селото ни.

— Благодаря ти! Аз ще бъда в безопасност и след като напусна утре селото. Виж първия лист там на дъбовия клон. Ще стрелям шест пъти и в листа ще има шест дупки в права линия.

Извадих револвера и стрелях. След шестия изстрел всички скочиха. Листът бе отрязан и тръгна от ръка на ръка. Удивлението на тези мъже не подлежеше на описание. Те не можеха да проумеят нито сигурността на стрелбата, нито удивителното обстоятелство, че стрелях, без да зареждам. Престижът ми растеше със същата бързина като страха, който изпитвах от мен. Едва след дълго дивене заеха

предишните си места. Хамза Мертел отиде да ми донесе една лула и сега трябваше да разказвам, както сутринта бях обещал на баща му. Разговорът приключи едва при Могреб^[29].

След като най-изтъкнатите воители бяха поканени на вечеря, тримата се върнахме в къщата. Двамата ми спътници хранеха конете, а Шефака ни очакваше с кахвето^[30].

Докато пушехме и посрббвахме, тя изгради от два кола, един напречен път и няколко черги нещо като испанска стена^[31], зад която изчезна с детето. След няколко мига долових тихо шептене и после звънкия глас на малкото момиченце. Бавно и ясно прозвуча:

— Къ... та... па... те... ти... то... ста... иста... са... мота... ка... са... ма... на... та...

Какво беше това? Правилно ли чух, или въображението ми придаваше погрешно значение на тези детски откъслечни звуци? Не беше кюрдски, нито персийски, арабски или турски. Не бях ли ломотел самият подобни звуци в прегръдките на милата си стара баба, когато ме слагаше в кревата и още не можех да говоря? Продължих да слушам. Чувствах се много особено, дъхът и пулсът ми бяха готови да спрат.

— Какво прави детето? — попитах татко.

— Моли се — обясни Хамза Мертал, — защото отива да спи.

— Какво се моли?

— Молитвата на бащата на моята жена.

— Той къде е? Къде живее?

— Мъртъв е.

— Мюсюлманин ли беше?

— Не зная. Не съм го познавал.

— Прощавай! Откъде взе жена си?

— Взех я със себе си, когато нахлухме при арабите абу салман.

— Бива ли да я попитам едно-друго? — помолих и в този миг Шефака пристъпи иззад паравана.

— Питай я!

— Кажи ми, о, Шефака, какво се моли преди малко твоята любимка?

— Молитвата, която татко ме научи — отговори тя с изчервяване.

— Как гласи тя?

— На някакъв непознат език е, който аз не зная. Ти също няма да го разбереш.

— О, ти само кажи молитвата! Бързо, бързо!

Тя вдигна ръце, сведе объркано очи и заизрича, макар и с чужда интонация и неправилно, но за един немец все пак разбираемо, римите:

*Кръвта и справедливостта на Христа
са моята украса и премяна.
С тях да се явя искам пред Господа,
ако на небето допуснат бъда.
Амин!*

Бях скочил и сключил ръце. Тук, в дивите планини на Кюрдистан, сред един народ на мюсюлмански фанатици, чух първата молитва на моето детство, и то на матерния си език! Вече не знам какво съм правил и говорил в следващите мигове, знам само, че дори двамата кюрди бяха изпълнени с възмущение, а че Хале Омар и йесиди стояха при входа и удивено слушаха нашия разговор.

— Кой беше баща ти? — попитах накрая Утринна зора.

— Той умря, когато бях малко момиче и тъкмо бях научила от него молитвата, но бащата на моята майка ми е разказвал за него. Той е отишъл заедно с други в Стамбул от един далечен град, който се казва Прениз, за да свири заедно с тях на каманче (виолина). Аллах не е бил милостив към тях и той тръгва с един ингилиз към Халеп^[32] и Мосул. Ингилизът си отишъл, той останал. Станал дженкджи^[33] на мютесарифа и когато трябвало да воюва срещу абу садман; те го пленили. Останал при тях и дъщерята на моя дядо му станала жена. По-нататък за съжаление не знам нищо.

— Шефака, твоят баща е бил от моята страна. Аз често съм ходил в града, от който той е излязъл. Те го нарече Прениз, но той се нарича Пресниц, и много мъже и жени, момчета и момичета тръгват оттам по далечни страни, за да пеят и свирят на разни инструменти.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) — извика тя, изплясквайки ръце. — Ти си виждал града на моя баща? Говориш езика на моята

молитва? Ох, сигурно ще можеш да прочетеш и талисмана ми?

— Какъв талисман?

— Бащата на моята майка ми го даде. Той е единственото нещо, което моят баща все още е притежавал от твоята страна и народа си. По него има някакви линии и точки и надпис, който никой не може да разчете.

— Покажи ми го!

Шефака се върна зад паравана. Сигурно носеше „талисмана“ върху сърцето си. Когато излезе отново, ми подаде един лист от бележник, сгънат няколко пъти в увит в четириъгълно парче овча кожа. Разгърнах го и видях... „Аничка от Тарау“, композирана за четири смесени гласа. Колкото и да търсих, не намерих никакъв надпис или име.

— О, Шефака, аз мога да прочета този талисман, той е написан на матерния ми език. Само че той не трябва да се изговаря, а да се пее. Да ти го изпея ли?

— Ефенди, дано наистина пожелаеш да го сториш!

— Слушай тогава!

Изпях всички строфи на песента. Никога не бях пял с такова удоволствие и с такава всеотдайност както тази проста песничка в йилака на Шери Шир. Когато свърших, цялото друго отделение на къщата и „хармана“ отпред бяха изпълнени с хора. Никой не смееше дума да каже. Силата на немската песен бе грабнала душата на кюрдите, макар да не разбираха текста.

— О, красива Утринна зора — попитах, — да ти разкажа ли за красивата страна, за добрия народ на твоя баща? Да ти изпея ли още много други песни, които той е пял и свирил на каманче?

Сините ѝ очи просветнаха в признателен поглед.

— О, ефенди, стори го и аз ще се моля за теб на Аллах и Пророка, докато съм жива!

— Да, стори го, ходих! — помоли Хамза Мертан, мъжът на красивата внучка на немското отечество. — Ти ще ни преведеш думите на талисмана и ще бъдеш гост на нашето племе, докато ти харесва.

Този мъж и тази жена се бяха обикнали. А и кой ли не би обикнал Шефака, Утринната зора! Старият Герой лъв също се надигна. Улавяйки ръката ми, той помоли с висок глас:

— Ходих, жената на моя син те нарича ефенди. Да, ти си Кара бен Немзи ефенди, един велик учен и храбър воин, който не познава страх и малодушие. Ти си достоен да бъдеш приет сред сипах (бранник, поборник) на себари. Ти пощади живота на кюрдите, макар че те предадоха, а после бяха в ръката ти. В твоята страна сигурно живеят мъдри мислители, дръзки ратници, милостиви победители и много красиви, верни жени. Песните на твоя народ са нежни като шепнещ лист и могъщи като ревящ лъв. Ти трябва да ни разкажеш за тази страна и за този народ. Ще бъдеш наш миван, гост, и никой няма да докосне косъм от главата ти. Ние се домогвахме до твоя араб и до оръжието ви, но те ще си останат при теб, а когато си тръгнеш от нас, ще те придружим през планини и долини, заклевам ти се!

Оттогава минаха много години, но и днес, когато чуя да ломоти някой сладък детски глас, си спомням за онази вечер в страничната долина на Заб. Спомнят ли си от време на време също за мен онези себариски воители, онази очарователна жена? Ходех те б'елит, на Шефака! (Бог да те пази, о, Утринна зора!)

-
- [1] Кухлик — шапка от плъст на кози косми — б.а. ↑
  - [2] Могреб — Северозападна Африка — б.нем.изд. ↑
  - [3] Маср — арабското име на Египет — б.нем.изд. ↑
  - [4] Йесиди — поклонник на Дявола — б.а. ↑
  - [5] Биех — върби — б.а. ↑
  - [6] Емджерг — боен отряд — б.а. ↑
  - [7] Хемшер — приятел, дружина — б.а. ↑
  - [8] Аба — мъжка върхна дреха от дебел тепан вълнен плат — б.а.

↑

- [9] Шери Шир — Герой лъв — б.а. ↑
- [10] Йилак — лятно жилище — б.а. ↑
- [11] Гамси — предател — б.а. ↑
- [12] Тюфенк — кремъклийка — б.а. ↑
- [13] Хасп — кон — б.а. ↑
- [14] Душман — враг — б.а. ↑
- [15] Мерхамехт — милосърдие — б.а. ↑
- [16] Келехшан — разбойници — б.а. ↑
- [17] Рих — вятър — б.нем.изд. ↑
- [18] Чаши — река — б.а. ↑

[19] Ешир — смокини, ерук — сливи, юджа — портокали, гу'ис — орехи, ту — черници, три — лозници, кунду — дини, дари зейтун — маслини, дари беру — дъбове, дари бенк — терпентинови дървета — б.а. ↑

[20] Хани — къща — б.а. ↑

[21] Миван — гост — б.а. ↑

[22] Се'идвар — ловец, стрелец — б.а. ↑

[23] Суар — ездач — б.а. ↑

[24] Кур'о — хлапак — б.а. ↑

[25] Бав — баща — б.а. ↑

[26] Шефака — Утринна зора — б.а. ↑

[27] Ибрахим — Авраам — б.пр. ↑

[28] Ел Аср — Следобедна молитва — б.а. ↑

[29] Могреб — молитва при залез слънце — б.а. ↑

[30] Кахве — кафе — б.нем.изд. ↑

[31] Испанска стена — параван — б.пр. ↑

[32] Халеп — Алепо — б.пр. ↑

[33] Дженкджи — войник — б.а. ↑

Издание:

Band 48. Das Zauberwasser. Karl May Verlag, Bamberg

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.